

ISSN 0350–185X

UDK 808

СРПСКА АКАДЕМИЈА НАУКА И УМЕТНОСТИ
И
ИНСТИТУТ ЗА СРПСКИ ЈЕЗИК САНУ

ЈУЖНОСЛОВЕНСКИ ФИЛОЛОГ

књ. LXXV, св. 1

Уређивачки одбор:

*др Јасна Влајић-Појовић, др Рајна Драгићевић, др Најда Иванова,
др Владан Јовановић, др Александар Лома, др Алина Маслова,
др Софија Милорадовић, др Мирослав Николић, др Слободан Павловић,
др Предраг Пијер, др Слободан Ремейић, др Живојин Сијанојчић,
др Јелица Сијојановић, др Срејто Танасић, др Зузана Тојолињска,
др Анађолиј Турилов, др Викјор Фридман*

Главни уредник
Рајна Драгићевић

БЕОГРАД
2019

Биљана Ж. Марић*
Универзитет у Београду
Филолошки факултет
Катедра за славистику

НОМИНАЛИЗАЦИЈЕ У РУСКОМ ЈЕЗИКУ У ПОРЕЂЕЊУ СА СРПСКИМ: КОГНИТИВНОЛИНГВИСТИЧКИ ПОГЛЕД**

У раду се даје покушај тумачења номинализационих конструкција са когнитивног становишта. Фокусирамо се само на оне конструкције код којих се у односу на полазишну реченичну пропозицију појављује нови реакцијски однос: трансформацијом $V + Acc$ настају номинализације $N(v) + na + Acc$, $N(v) + k + Dat$, $N(v) + nad + Inst$, $N(v) + o + Loc$ у руском. У српском се уочавају слични резултати, а скреће се пажња и на следећи трансформациони однос: $V + Gen \rightarrow N(v) + od + Gen$.

Кључне речи: номинализације, когнитивни процеси, реакција, руски језик, српски језик

0. Покушаћемо да сагледамо резултате номинализација у руском и српском језику са когнитивног становишта, тј. да уочимо у трансформацији реченичне пропозиције у нереченичну (номинализацију), нарочито када је употреба предлошко-падежних конструкција у питању, процесе који имају когнитивну природу.

Међу производима номинализације уочена су три типа замена (в. наше радове и тамо наведену литературу о теми: Марић 2012; Вићентић 2009):

1) Трансформација типа $V + Acc = N(v) + Gen^1$ (*приготовить обед: приготовление обеда*)

* biljana.malic@fil.bg.ac.rs

** Рад је настао у оквиру научног пројекта 178021 – Опис и стандардизација савременог српског језика, који финансира Министарство просвете, науке и технолошког развоја Републике Србије.

¹ У случају да објекат није изражен или га глагол не захтева, позицију адноминалног генитива заузима субјекат (уп. *чтение автора, чтение произведения, чтение произведения автором*).

2) Копирање глаголске реакције (у случају када је аргумент изражен генитивом, дативом, инструменталом и локативом²) (*лишитъ свободы – лишение свободы, доверять другу – доверие другу, командовать армией – командование армией*)

3) Развијање неке друге реакције

Основни номинализациони модел био је предмет бројних истраживања светских слависта и лингвиста, а и ми смо му одређену пажњу посветили у нашој дисертацији (Марић 2012). У овом раду ћемо посебну пажњу посветити трећем случају, где услед разлога когнитивне природе долази до замене једног модела у реченичној предикацији другим у нереченичној. У тумачењима у когнитивном кључу углавном смо се ослањали на радове из семантике предлога савремених руских семантичара и когнитолога (СЕЛИВЕРСТОВА 2000; ПАЙАР, ПЛУНГЈАН 2000; КУСТОВА 2001), као и на антропоцентричку теорију падежа З. Тополињске (2003).

РУСКИ ЛЕЗИК

1. Издвојили смо у руском језику четири групе глагола с правим објектом у акузативу и одговарајуће именице с неправим објектом у акузативу с предлогом или у неком другом падежу*.

1.1. Прву групу чине глаголи *атаковать, знать, давить, подозревать кого/что*, чији синтаксички деривати *атака, гонение, давление, подозрение* имају објекат у акузативу с предлогом *на*: *атака на врагов*, а чијим се увођењем именица у генитиву предодређује за улогу субјекта (уп. *атака врагов на нас*).

Подозренный на него было много.

² Искључиво код аргумента израженог локативом не долази до промена у апсолутно свим случајевима у оба посматрана језика (нпр. *участвовать в выборах – участие в выборах*). Кад су остали падежи у питању (са предлозима или без предлога употребљени), не можемо тврдити да увек долази до понављања глаголске реакције (рецимо, *интересоваться футболом – интерес к футболу; пренебрегать долгом – пренебрежение к долгу, пренебрежение долгом*).

* Ове групе глагола смо издвојили проучавајући материјале следећих речника: *Словарь словосочетаний с зависимой управляемой формой* (у: Н. Н. Прокопович, Л. А. Дерибас, Е. Н. Прокопович, *Именное и глагольное управление в современном русском языке*), *Синтаксический словарь* (Г. А. Золотова), *Управление в русском языке. Словарь-справочник* (Д. Э. Розенталь) и *Словарь сочетаемости. Глаголы, предикативы и прилагательные в русском языке* (В. И. Красных). Потребно је напоменути да су информације о именичкој реакцији у свим овим изворима оскудне, тако да смо се морали служити сопственим истраживањима грађе из електронског корпуса (www.ruscorgora.ru) и са интернета, као и интервјуима са изворним говорницима руског језика.

Исти тип реакције имају и глаголи *разрешить, запретить, заказать что* и њихови синтаксички деривати *разрешение, запрещение/запрет, заказ*: **V + Acc = N(v) + na + Acc.**

У неким случајевима могућа је варијантна употреба генитива без предлога и акузатива с предлогом *на*:

Запрет ввоза и реализации этиловых напитков.

Запрет на ввоз алкоголя на Чукотку снимет многие проблемы...

Чини се да је овакав облик уведен да би се избегла двосмисленост генитива (може бити и субјекат и објекат) у позицији иза глаголске именице. Није ново у језику да се некакав облик доживи као «неубедљив», «недовољно јасан и прозиран», па да из тог разлога сам језик изнађе задовољавајуће решење.

Поставља се питање (као што ће га, рецимо, Плунгјан поставити у вези са употребом предлога *над* у именичким синтагмама типа *победа над врагом*, в. ПАЙАР, Плунгян 2000) из којих се разлога у овим номинализацијама развија сасвим нови тип реакције (у поређењу са реченичном пропозицијом) изражен истим падежом, али са предлогом *на*. Одговор смо покушали да пронађемо у семантичким истраживањима предлога у руском и другим светским језицима која су когнитивистички усмерена, јер нам се чини да им приступају на до сада најпотпунији начин (не третирајући их искључиво као граматичке речи, речи-релаторе, већ речи са својим сопственим системом значења, мрежом или апстрактним сценаријем, в. ПАЙАР, Плунгян 2000).³ Селивјорстова и Кустова, свака на свој начин, долазе до сличних закључака у вези са инваријантним значењем предлога *на* (СЕЛИВЕРСТОВА 2000; КУСТОВА 2001). Селивјорстова издваја просторна, с једне стране, непросторна, с друге, и метафоричка значења, са треће стране. Код ових других она указује на значење директивности, усмерености на објекат, које је у извесном смислу повезано са просторним, јер подразумева и некакво кретање (од X ка Y у односу типа: X на Y).

И у нашој групи именичких синтагми (са синтаксичким дериватима глагола који захтевају директни објекат у акузативу) дата се семантика (објекатске директивности, усмерености на објекат) изражава не само лексичким значењем самих именица већ и семантиком самог предлога *на*.

1.2. Другу групу чине глаголи и глаголске именице са следећим односом: **V + Acc = N(v) + k + Dat.** Ради се о глаголима: *любить, ласкать*,

³ Други значајан захтев који ови аутори постављају у анализи значења предлога јесте покушај превазилажења „просторног“ тумачења потрагом за апстрактним сценаријем који би обухватио и просторна (истина, бројна и примарна) и непросторна значења предлога.

жалеть, ненавидеть, презирать, благодарить, просить, уважать кого/что, чији синтаксички деривати граде синтагме с објектом у дативу с предлогом *к*: *любовь к родине, ласка к детям, жалость к бедным, ненависть к врагам...* Приметили смо да има још девербативних именица с варијантним објектом у дативу с предлогом *к*, образованих од глагола са значењем осећања која се усмеравају на другога, на пример *сочувствовать кому – сочувствие кому (к кому), злиться на кого/что – злоба на кого/что (к кому/чему), пренебречь кем/чем – пренебрежение к кому/чему, интересоваться кем/чем – интерес к кому/чему* и сл.

Изгледа да овај облик (датив с предлогом *к*) има предиспозицију да се уопшти код великог броја именица образованих од глагола са значењем осећања усмерених на другог.

У литератури о девербативним именицама и конструкцијама које оне образују већ је указано на то да се девербативне именице образоване од тзв. емотивних глагола другачије синтаксички понашају од осталих. Једно од истраживања које се бави овом темом а упућује и на научнике који су се такође њоме бавили јесте кандидатска дисертација Ане Пазељске (Пазељская 2006). Наше истраживање руске и српске рекције девербативних именица такође показује да се у оба језика својим синтаксичким понашањем издваја ова група девербативних именица. Упоредимо класичну номинализацију с девербативном именицом и номинализацију с «емотивним» предикатом:

- (1) *Певница исполняет арию – исполнение арии певицей*
- (2) *Виктор уважает коллег – уважение Виктора к коллегам*

У примеру (1) субјекат је изражен беспредложним инструменталом, а објекат – генитивом, док је у примеру (2), управо обрнуто, субјекат изражен генитивом, а објекат – дативом с предлогом *к*. Дакле, у номинализованој конструкцији се уочава да тзв. емотивни предикати потпуно другачије конципирају и агенс и пацијенс. Пазељска наводи да се ова чињеница тумачила тиме да емотивни предикати представљају другачију ситуацију. Учесници те ситуације нису агенс и пацијенс (као у примеру (1)), већ експеријенцер и стимулус. Иако формално једнако уобличене на нивоу финитне предикације, тек се на нивоу номинализације уочава да се ради о семантички и граматички различитим ситуацијама стварности.

Конструкцију с емотивним девербативним именицама можемо упоредити с онима образованим од непрелазних глагола.

- Ненависть Петра / его ненависть к Саре*
Приход Петра / его приход

(Петрова/његова мржња према Сари / мржња Петровог сина према Сари

Петров/његов долазак / долазак Петровог сина)

У оба примера субјекат је на исти начин изражен: генитивом или посесивним придевом/заменицом.

Кад је у питању покушај објашњења дативом израженог стимулуса код ових емотивних предикативних имена, чини нам се да је Тополињска најближе решењу (в. Тополињска 2003). Она уочава да стимулус или традиционални објекат (који је у финитној предикацији изражен акузативом као да се ради о класичној ситуацији с односом агенс–пацијенс) најчешће означава живо биће, човека. Ово је и логично с обзиром на то да се о ради о изазивачу одређених осећања, а осећања поседују само жива бића. Дакле, ради се о ситуацијама (тачније, стањима) у којима су оба учесника, и експеријенцер, и стимулус, жива бића. Оправдана је, по нашем мишљењу, примена теорије антропоцентричности на падежни систем, коју заговара Тополињска (в. Тополињска 2003). Једна од битних поставки теорије тиче се посебног статуса датива у падежном систему словенских језика. Спорећи с теоријама падежног система Куриловича и Јакобсона, који издвајају према функцији три падежа као основна, синтаксичка (номинатив, акузатив и генитив), Тополињска сматра да је датив неправедно запостављен. Пошто је датив падеж другог људског бића по комуникативној хијерархији (јер ако имамо ситуацију са два «жива» учесника, у највећем броју случајева они ће бити у номинативско-дативском односу), онда је и његова улога далеко важнија од оне која му је приписивана у Куриловичевој и Јакобсоновој теорији. Наша запажања говоре у прилог теорије антропоцентричности 3. Тополињске.

На примеру номинализованих конструкција с девербативним именицама од емотивних глагола уочавамо исправност оваквог приступа. Испоставља се да номинализована конструкција тачније приказује истинске семантичке односе и комуникативне улоге од финитне предикације. Упоредимо ли опет примере (1) и (2), доћи ћемо до следећих закључака:

– У ситуацији која даје процес (пример (1)) субјекат је маргинализован, умањен у комуникативној хијерархији тиме што се исказује инструменталом (Тополињска употребљава термин демоција). Притом, тај субјекатски инструментал није слободан, већ је везан за употребу објекатског генитива, тј. не може се самостално употребити без генитива.

– У ситуацији у примеру (1) објекат је изражен генитивом, а генитив је кореспондент акузатива директног објекта из финитне предикације у номинализованој конструкцији.

– У примеру (2) субјекат је изражен генитивом (посесивним придевом или заменицом) као и код непрелазних глагола; генитив кореспондира и са номинативом из финитне предикације у номинализованој; најзначајнији живи учесник заузео је позицију субјекатског генитива.

– У примеру (2) објекат је изражен дативом с предлогом *к*, кореспондентом акузатива директног објекта из финитне предикације. Дакле, у финитној предикацији је ситуација представљена тако да један живи учесник одређена осећања «емитује» другом живом учеснику, а овај други је представљен као пацијенс, који дата осећања «прима», «трпи» (*Анна любит Петра* исто као *Анна бьет Петра*). У номинализацији други живи учесник подиже свој комуникативни ранг: он више није приказан као објекат радње, већ као саучесник.

Иако стимулус може бити и неживо биће, предмет, номинализоване конструкције су једнако оформљене (*любовь к родине, презрение к деньгам; љубав према домовини, презир према храни*). Претпостављамо да ове конструкције копирају модел са живим учесником у дативу.

1.3. У трећој групи су глаголи *контролировать, победить, превзойти, судить*, чији синтаксички деривати-именице *контроль, победа, превосходство* и *суд* захтевају инструментал с предлогом *над* од допуне (*контроль* иде и уз предлог *за* с инструменталом): *контроль над производством, победа над смертью, превосходство над другими, суд над пленными*. Формула би овако изгледала: **V + Acc = N(v) + nad + Inst.**

И хотя индиец имеет явное превосходство над Крамником (5 побед и лишь одно поражение, остальные партии завершились вничью), есть все основания полагать, что россиянин сможет одолеть своего соперника.

Год назад состоялся суд над участниками бандитского нападения на Кизляр.

В текущем году руководство Приморского пенсионного фонда намерено закончить перевод всех платежей в Примсоцбанк и поэтому желает сохранять полный контроль над ним.

Употреба предлога *над* уз именице од глагола којима се изражава надмоћ вршиоца радње над пацијенсом такође има когнитивно утемељење. Пајар и Плунгјан (2000), бавећи се инваријантним у семантици датог предлога, утврђују четири семантичка центра код нелокативних предиката који захтевају употребу предлога *над*: «преобладание», «господство», «эмоциональное воздействие», «ментальное воздействие» (95).⁴ У другу групу предиката којима се изражава „власт, превасходство, доминација“ сврставају и именице које смо и ми издвојили. Зашто се уместо модела **победа народом иширана* употребљава модел *победа народа над ишираном*? «Субъектный генитив при именах типа *суд* или *победа* свидетельствует о том, что описание этих ситуаций прагмати-

⁴ За просторна значења датог предлога карактеристично је значење вертикалности и одсуства директног контакта, а за непросторна – значење посредног деловања објекта на оријентир (Пајар, Плунгјан 2000).

чески ориентировано на субјекта: оно производится с точки зрения субјекта (т.е. победителя, судьи и т.п.)» (Пайар, Плунгян 2000: 102). За изражавање објекта, са друге стране, управо се показао најподеснијим због свог значења предлог *над* са инструменталом.

1.4. Четврту групу чине глаголи чији се синтаксички деривати *возражение, исследование, обещание, сообщение, указание* употребљавају уз локатив са предлогом *о*: **V + Acc = N(v) + o + Loc**.

Нарушение такого порядка дает ответчику право, опираясь на закон, заявить свои возражения об отсутствии условий для возникновения указанного правоотношения либо его продолжения.

Зато он сообщил о выполнении обещания об увеличении стипендий, данного студентам МГУ два года назад.

Дате глаголске именице се у свим овим случајевима варијантно (синонимично) употребљавају и са дативом с предлогом *по*, као у примеру:

(...) Виктора эта партия уличила в игнорировании указаний Владимира Путина по изменению законодательства о гражданстве (...)

У језику публицистике, пословном и језику административних докумената уместо ове две користи се конструкција са предлошким изразом *по поводу* са генитивом. Конструкција је погоднија за овај подстил јер изражајније, јасније указује на синтаксички однос зависности допуне која стоји уз овај предлог. Јасно је да се сва три средства употребљавају да означе тему говора, одлуке, тј. са делиберативним значењем.

(...) из Департамента туризма никаких указаний по поводу работы с ними пока не поступало.

2. Српски

У српском смо издвојили сличне групе глагола као и у руском.

А) У првој су групи глаголи *најадаћии кога/шића* и *йрићискаћии* с допуном у акузативу без предлога и одговарајуће именице *најад* и *йрићисак* које захтевају од допуне акузатив с предлогом *на*: *најасћии/најадаћии нейријайеље* – *најад на нейријайеље* (*најадање на нейријайеље*), *йрићиснућии/йрићискаћии руку* – *йрићисак на руку* (може и *йрићискање руке*). У овој групи се у руском налазио и значењски еквивалент глагола *дозволићии* (разрешить) који у српском иде с акузативом без предлога, а одговарајућа именица с акузативом с предлогом *за* (у руском иде предлог *на*): *дозволићии увоз йшенице* – *дозвола за увоз йшенице* (датом се предлошко-падежном конструкцијом експлицира циљно, тј. значење намене).

Б) Глаголи с директним објектом у акузативу који имају значење осећања упућених другоме: *волејџи кога/шија*, *мрзејџи*, *јпрезирајџи*, *жазлијџи* и *јошијовајџи* у другој су групи. Именице образоване од ових глагола захтевају датив с предлогом *јпрема* у савременом српском језику: *љубав јпрема коме/чему*, *мржња*, *јпрезир*, *жалосјџи*, *јошијовање јпрема коме/чему*. Све именице немају једнак статус, неке од њих имају и друкчију рекцију. Рецимо, од глагола *јпрезирајџи* може бити образована помен actionis *јпрезирање*, која може доћи с објектом у генитиву. Nomen actionis *јошијовање* такође иде уз генитив објекта: *јошијовање родитјџеља* / *јошијовање јпрема родитјџељима*.

Слично руском, можемо издвојити и глаголе чији именички еквиваленти имају алтернативну рекцију *јпрема* с дативом: *љујџијџи се на кога/шија* – *љујџија јпрема коме/чему* (поред *љујџија на кога/шија*), *инјџересовајџи се за кога/шија* – *инјџересовање јпрема коме/чему* (поред *инјџересовање за кога/шија*), *саосећајџи с ким* – *саосећање јпрема коме* (искључиво).

В) У трећу групу, такође слично руском, можемо сврстати глаголе *јобедијџи* и *надзирајџи*, чији номинални еквиваленти иду с интрументалом и предлогом *над*: *јобедијџи јројџивничку екију* – *јобеда над јројџивничком екијом* (*јобеда јројџивничке екије* значи сасвим супротно!), *надзирајџи децу у врјџићу* – *сјџални надзор над децом*.

Г) Могли бисмо да наведемо и неколико глагола који кореспондирају са руском четвртом групом: *исјџраживајџи шја* – *исјџраживања чега, о чему*; *одлучијџи шја* – *одлука о чему*; *саојџијџијџи нешијо* – *саојџијење о нечем*.

2.1. За разлику од руског, у српском још можемо издвојити групу каузативно-аблативних глагола с објектом у генитиву без предлога (иако смо се у овом раду бавили реченичним пропозицијама типа V + N(асс), тип се овде уклапа због предлошке именичке рекције коју развија) типа *одрицајџи се кога/чега*, *ослободитјџи се* / *ослобађајџи се*, *сјџасјџи се* / *сја-савајџи се*, *јлашијџи се* (или *бојајџи се*) (ради се о повратним глаголима, и то о малој групи глагола). Именички еквиваленти датих глагола обавезно иду с генитивом с предлогом *од*: *одрицање од слајџкиша*, *ослобођење/ослобађање од нејџријајџеља*, *сјџасење/сјџасавање од најџасјџи*, *сјџрах од смрјџи*. Напоменућемо само да се глаголи *ослободитјџи се* и *сјџасјџи се* могу варијантно употребити и с предлогом *од* уз генитив (према *Речнику глагола са дојџунама* В. Петровић и К. Дудића, Петровић 1989). У савременом руском језику нисмо могли да издвојимо ову групу. Наиме, глаголи *отречъся*, *освободитъся* и *спастись* захтевају генитив с предлогом *от*, па и еквивалентне именице *отречение*, *освобождение* и *спасение*

копирају глаголску рекцију. Глаголи *боятся, пугаться, страшиться* (могући еквиваленти глагола *йлашийти се, бојати се*) иду уз генитив без предлога, као и српски, док именица *страх*, за разлику од српске, захтева генитив без предлога (*страх смерти, страх наказания*). Слично се понаша и именица *боязнь* у руском (*боязнь одиночества*).

У руским синтагмама типа *страх смерти* именица *страх* добија једну нијансу надређености појмовима који се могу наћи у генитиву, а који показују тип могућег страха (ужи појам): *страх одиночества, страх наказания*. Дакле, овај тип синтагми има највише квалитативног значења. На сличан начин се понаша и именица *радость* као уопштени појам, а који бива конкретизован употребом именице у генитиву: *радость общения, радость встречи, радость жизни*.

У српском језику се употребом предлога *од* уз именицу у генитиву (*сїрах од смрти, сїрах од живоїа*) добија нијанса узрочног значења, а квалитативно је потиснуто у други план. Док, с друге стране, именица *радосї* не уводи узрочно значење, већ искључиво квалитативно, те се и употребљава с генитивом без предлога: *радосї живоїа*.

3. ЗАКЉУЧАК

На примеру конструкција насталих номинализацијом пропозиције V + N(асс) покушали смо да укажемо на случајеве када граматички процеси имају очигледнију когнитивну природу. Компонента N(асс) је у реченичној пропозицији конципирана као типичан објекат, независно од тога каквим је глаголом у семантичком погледу изражен V, независно од тога које значење има сам објекат (да ли стимулуса, пацијенса или неживог). Номинализована конструкција, иако чува исто значење као и глаголска, у формалном погледу је другачије конципирана: објекатска компонента је изражена истим падежом али са предлогом (*на*) или сасвим другом предлошко-падежном конструкцијом (*над* са инструменталом, *к* са дативом, *о* са локативом). Објекат се није могао изразити генитивом без предлога јер је овај падешки облик био резервисан за субјекат. Разлоге због којих је забрањено баш такво формално уобличење номинализација покушали смо да доведемо у везу са когнитивном семантиком свих делова конструкције, посебан акценат стављајући на предлог и његово значење. Номинализациона конструкција је изразила оно значење које је остало у извесном смислу прикривено у стандардној конструкцији V + N(асс). У конструкцијама типа *атака на врагов* – то је значење оријентисаности, усмерености радње некаквог субјекта на објекат, у синтагми *надзор над детьми* експлицирано је значење супремације, доминације субјекта над објектом, синтагмом *љубовь к жене* ставља се акценат на постојање ко-агенса на који је усмерена одређена емоција, а у синтагми *сообщение о*

визите експлицира се делиберативно значење, значење теме каквог вербалног садржаја. Номинализацијама са зависним чланом у генитиву са предлогом *од* (у српском језику) такође се експлицитније изражава аблативно значење, значење удаљавања.

Цитирана литература

- ВИЋЕНТИЋ, Биљана. „Синтаксички аргументи девербативних именица у руском у поређењу са српским“. У: М. Ковачевић и др. (ур.). *Савремена проучавања језика и књижевности*. Год. I, књ. I. Крагујевац: Филум 2009: стр. 15–34.
- ЗОЛотова, Галина. *Синтаксический словарь. Репертуар элементарных единиц русского синтаксиса*. Москва: УРСС, 2001.
- КРАСНЫХ, В. И. *Словарь сочетаемости. Глаголы, предикативы и прилагательные в русском языке*. Москва: АСТ, 2001.
- КУстова, Г. И. „Семантическая сеть предлога *на*“. <<http://www.dialog-21.ru/digest/2001/articles/>>. 23. 11. 2017.
- МАРИЋ, Биљана. *Синтаксичка деривација у савременом руском књижевном језику у поређењу са српским*. Београд: Филолошки факултет, 2012.
- ПАЗЕЛЬСКАЈА, А. Г. *Наследование глагольных категорий именами ситуаций (на материале русского языка)*. Дисс. на соиск. уч. ст. канд. фил. наук. Москва: МГУ, 2006.
- ПАЈАР, Д. и Владимир А. ПЛУНГЈАН. „Предлог *над*: факты и интерпретация“. В: Д. Пајар, О. Н. Селиверстова (ред). *Исследования по семантике предлогов*. Москва: Русские словари, 2000: стр. 83–114.
- ПЕТРОВИЋ, Владислава и Коста ДУДИЋ. *Речник глагола са дојунама*. Београд – Нови Сад – Сарајево: Завод за уџбенике и наставна средства – Завод за издавање уџбеника – СОУР „Свјетлост“, 1989.
- ПРОКОПОВИЧ Н. Н., Л. А. ДЕРИБАС и Е. Н. ПРОКОПОВИЧ. *Именное и глагольное управление в современном русском языке*. Москва: Русский язык, 1975.
- РОЗЕНТАЛЬ, Д. Э. *Русский язык. Управление в русском языке. Словарь-справочник*. Москва: Оникс 21 век, 2005.
- СЕЛИВЕРстова, О. Н. „Семантическая структура предлога *на*“. В: Д. Пајар, О. Н. Селиверстова (ред.). *Исследования по семантике предлогов*. Москва: Русские словари, 2000: стр. 189–242.
- ТОПОЛИЊСКА, Зузана. *Полски-македонски. Грамајичка конфронтиација. 6. Синтаксичка деривација*, Скопје: МАНУ, 2003.

Биљана Ж. Марић

НОМИНАЛИЗАЦИИ: КОГНИТИВНЫЙ ВЗГЛЯД

Резюме

Указывая на три типа номинализационных замен по отношению к исходной пропозиции, выраженной предложением, автор предпринимает попытку предложить когнитивное толкование типа, в котором развиваются совершенно новые модели предложно-падежного управления $V + Acc \rightarrow N(v) + na + Acc$, $V + Acc \rightarrow N(v) + k + Dat$, $V + Acc \rightarrow N(v) + nad + Inst$, $V + Acc \rightarrow N(v) + o + Loc$.

Ключевые слова: номинализации, когнитивные явления, управление, русский, сербский

Biljana Ž. Marić

NOMINALIZATIONS: A COGNITIVE PERSPECTIVE

Summary

The paper makes an attempt at interpreting nominalization constructions from a cognitive perspective. We are focusing solely on constructions which present a new model of government with regard to the initial sentence proposition: the transformation $V+Acc$ provides the following nominalizations $N(v) + na + Acc$, $N(v) + k + Dat$, $N(v) + nad + Inst$, $N(v) + o + Loc$ in Russian. In Serbian a similar result is observed and the attention is paid to the following transformational relationship: $V + Gen \rightarrow N(v) + od + Gen$.

Keywords: nominalizations, cognitive processes, government, Russian language, Serbian language